

A Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság szexuális felvilágosító kiadványsorozata

1. KONDOM

A kondom jelenleg az egyetlen igazán elterjedt férfi fogamzásgátló eszköz. Elfogadott férfi módszer még a megszakított közösülés (de ez nem eszköz), és ajánlható a sterilizáció (az ondóvezetékek lekötése – ld. a *Sterilizáció* c. ismertetőt), azonban a mi körülményeink között a kondom az, amely leginkább használatos.

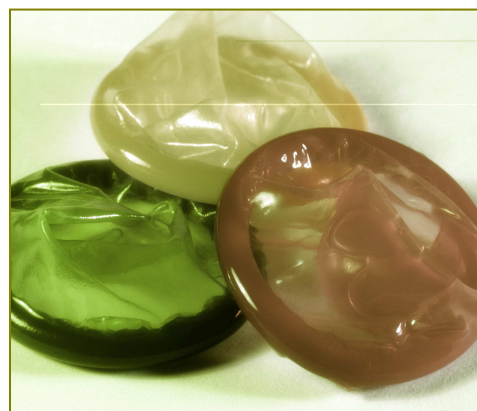
A nem kívánt terhességgel szembeni védekezésnek ez a lehetősége a XVIII. századtól ismert. Pajzán irodalmi művekből, az írásos anyagok illusztrációiból jól ismert, hogy Casanova idején a férfiak állati eredetű eszközöket, pl. halhólyagot, bélből készített – a mai kondomhoz hasonló – segédleteket használtak nemi kapcsolataik során.

Elterjedésében a XIX. századi iparosodás játszott nagy szerepet. A gumi, majd a műgumi egyre szélesebb körű használata e fogamzásgátló módszert hozzáférhetőbbé, megbízhatóbbá tette.

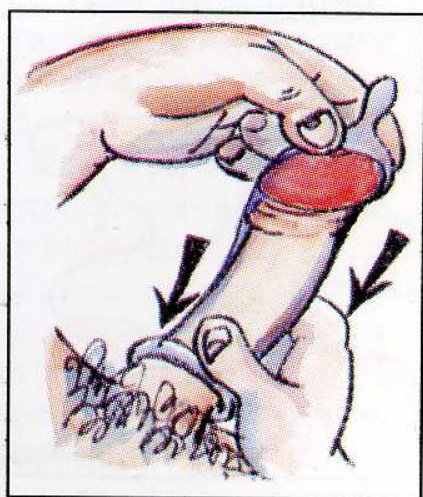
Nevét *Condom* angol orvostól kapta, aki a XIX. században sokat tett népszerűsítése érdekében. Ennek elferdítése magyarban a kissé vulgárisan hangzó *koton*, amelyet ma is rendszeresen használnak az eszköz megnevezésére. Ismert és elterjedt még a *gumi* név is.

Az eszköz

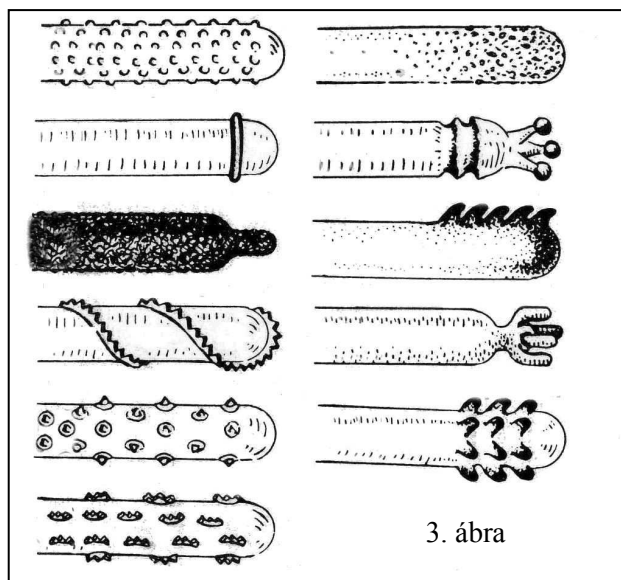
Maga a fogamzásgátló gumiból, újabban latex gumiból készült, egyik végén zárt, másik végén nyitott hengerpalást, amelyet felcsavart állapotban hoznak forgalomba (1. ábra). A merev hímvesszőre kibontva, letekerve, azt teljes hosszában fedi (2. ábra). Számos változatban, formában, színben és különféle felületkezelt verzióban kapható. Ezek zöme elsősorban a szexuális élvezet növelését célozza (3. ábra), nemegyszer csupán a kuriozitást szolgálja.

1. ábra

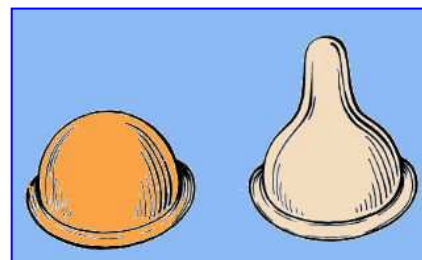
2. ábra

3. ábra

Vannak egyszerű, "kezeletlen" eszközök. Mások felületét sikamlóssá teszik különféle adalékanyagokkal. Ezek a típusok a behatolás könnyítésével segítik a közösülést. Olyan kondom is ismert, amelyet az előbbieken túl fogamzásgátló anyaggal bevonnak még.

Sokfélesége ellenére valamennyi típus két nagy csoportba sorolható: lapos végű és ún. "csecsvégű" kondomra (4. ábra). Az utóbbinak csecsbimbóhoz hasonló nyúlványa van. Ez biztonságot nyújt a túlfeszülés és az esetleges szakadás ellen, amikor a magömlés volumen-növekedést okoz az eszköz belsejében.

4. ábra

Hatásmechanizmus

A kondom fogamzásgátló hatását azáltal fejtí ki, hogy a közösülés során mechanikusan elválasztja egymástól a két ivarsejtet. Így azok nem tudnak találkozni, a megtermékenyítés nem jön létre.

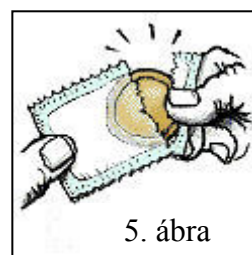
Ma már azonban a kondomot nemcsak fogamzásgátlóként alkalmazzák. Az utóbbi években a nemi úton terjedő betegségek, köztük a korunk új pestisének nevezett HIV/AIDS megelőzésében is fontos szerepet kapott. E védő hatást is azáltal fejtí ki, hogy mechanikai válaszfalként ékelődve a partnerek közé, akadályozza, illetve csökkenti a közvetlen hám-hám kontaktust, ezzel együtt a nemi fertőzés továbbterjedésének lehetőségét.

Hatékonyság

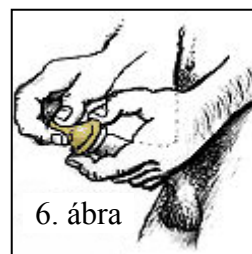
Mint minden fogamzásgátló, a kondom sem tekinthető teljesen biztonságos módszernek. Sőt, összevetve a korszerűbb hormonális tablettával, vagy a méhen belüli fogamzásgátló eszközökkel, ezeknél kevésbé megbízható. Hibaszázaléka a különböző statisztikák szerint 10% körül van. Javítható az arány, ha egyéb kiegészítő fogamzásgátlóval - pl. ondósejtölő zselével, krémmel stb. - kombináljuk, azaz felületét ilyen anyaggal bekenjük (ld. a *Hüvelyi fogamzásgátlók* c. ismertetőt).

Biztonságát számos tényező befolyásolja. Ezek elsősorban a helyes használattal kapcsolatosak. A legbiztonságosabb hatás eléréséhez az alábbiakat kell figyelembe venni:

1. óvatosan bontsuk ki a csomagjából, vigyázva arra, hogy meg ne sérüljön (5. ábra);
2. minden közösülésnél használjunk kondomot;
3. minden közösülésnél használjunk új kondomot;
4. a merev hímvesszőre még a közösülést megelőzően húzzuk fel az eszközt (a gumi nélküli nemi szervi kontaktus azzal a veszéllyel jár, hogy az ún. előváladékban már jelenlévő ondósejtek terhességet okozhatnak, illetve a közvetlen hám-hámérintkezés esetleges fertőzést közvetíthet);
5. felhúzáskor ügyelni kell arra, hogy a kondomot (akár lapos, akár csecsvégű) úgy helyezzük a hímvesszőre, hogy a végét kb. 1-1,5 cm hosszúságban összefogva (6-7. ábra) elegendő területet biztosítsunk a magömléskor kitóduló ondóváladék számára (ezzel a légmentes térrel az is megelőzhető, hogy a kilövellő térfogattöbblet a kondom és a hímvessző bőre közötti résen kiszivárogjon, növelve ezzel a sikertelenség veszélyét);

5. ábra

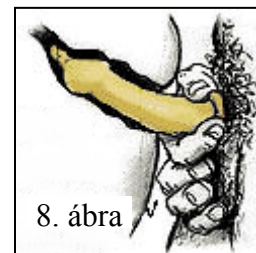

6. ábra

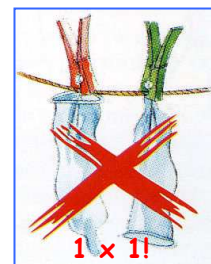

7. ábra

6. közösülés után, még a merevedés teljes megszűnése előtt, távolítsuk el a kondomot úgy, hogy a hímvessző alapjánál szorítsuk össze nyílását, és ezzel akadályozzuk meg az ondóváladék visszacsurgását (8. ábra);
7. ha a sikamlósságot fokozni kívánjuk (mert ún. "egyszerű" kondomunk van, vagy a felületkezelt eszköz csúszása nem elegendő) ne használjunk vazelin, illetve egyéb, olajos alapú kenőcsöt/zselét, mivel ezek károsítják a kondom anyagát és sérülést, szakadást okozhatnak;
8. ha a felhúzásnál hibát követtünk el, vagy közösülés közben felmerül a szakadás gyanúja, azonnal álljunk meg, távolítsuk el a sérült kondomot, és pótoljuk új eszközzel (még a sértetlen, újra hasznosított kondom is okozhatja ondósejtek és fertőzést kiváltó kórokozók továbbvitelét). Ilyen esetben tovább növeli a nem kívánt terhességgel szembeni védelmet sürgősségi fogamzásgátló kiegészítő alkalmazása (ld. a *Sürgősségi fogamzásgátlás* c. ismertetőt);
9. a kondom „egyszerhasználatos” – újr felhasználása semmiképpen nem ajánlott, mivel anyaga a kezelés (tisztítás) során sérülhet, és ez hatékonyságát, biztonságát csökkenti, nem kívánt terhességhez, szexuális úton átvitt fertőzés kialakulásához vezethet (9. ábra).

8. ábra

9. ábra

További hasznos tudnivalók

A kondom igen alkalmas hosszú távú, tartós fogamzásgátlásra, de átmeneti időszakokra ugyanúgy ajánlott, mint "sürgősségi" használatra.

Az esetenként előforduló sérülés, szakadás miatt alapszabály, hogy legyen kéznél mindig legalább 2 darab kondom.

Ha elmozdulás, kicsúszás, szakadás következik be, és a hüvelybe ondó kerül, vagy ha csak ennek lehetősége merül fel, ajánlatos alaposan kimosakodni egy esetleges fogamzás vagy fertőzés elkerülése érdekében, és a hüvelybe tanácsos fogamzásgátló szert (zselé, kenőcs, kúp, tableta stb.) helyezni a terhesség megelőzésére. Hasonló célt érhetünk el ilyenkor sürgősségi fogamzásgátlókkal („esemény utáni tableta”, méhen belüli fogamzásgátló eszköz – ld. a *Sürgősségi fogamzásgátlás* c. ismertetőt).

Ritkán előfordul, hogy a kondom anyagával szemben érzékenység alakul ki. Ez általában a latex gumi esetében fordul elő. Tanácsos ilyenkor terméket váltani, és más típusú eszközzel próbálkozni.

A még használatlan kondomot száraz, hűvös, sötét helyen tároljuk. A hosszú állás, különösen a lejárató idő után, erősen károsítja a gumi anyagát, és ez sérülését okozhatja. Nem tanácsos zsebben, levéltárcában egy hónapnál tovább tartani, mivel a tartósan magasabb hőmérséklet, a gyakori gyűrődés és egyéb mechanikai behatás jobban igénybe veszi, mint az utasítás szerinti tárolás.

Ha a csomagoláson nincs feltüntetve a lejárató idő, a gyártástól számítva általában 5 évig használható - optimális körülmények közötti eltartás mellett.

Szóltunk korábban arról, hogy a kondom használata véd a szexuális úton terjedő betegségektől szemben is. Ez azonban csak akkor érvényes, ha a fertőzött területet a kondom fedi. Ha a megbetegedés a szeméremdombon, a herezacskón, vagy olyan területen van, amely kívül esik

a gumi határán - és ez a terület közvetlen érintkezésbe kerül a partner bőrével, hámjával - a kór továbbvitelének nincs akadálya. Így sajnós azt mondhatjuk, hogy a kondom nemcsak 100%-os védelmet nem tud nyújtani a nem kívánt terhességgel szemben, de teljes védelmet sem tud biztosítani a nemi úton terjedő betegségek útjában.

Végül szólnunk kell azokról a téves információkról is, amelyeket az ellenpropaganda előszeregettel szokott emlegetni. Ezek között első helyen áll az, amely szerint a kondom használata "nem természetes" dolog, csökkenti az élvezetet, akadályozza a merevedést stb. Nem egyszer hallhatjuk, hogy "kondommal közösülni olyan, mint gázárcban virágot szagolni" vagy "zokniban lábat mosni" - és még sorolhatnánk tovább a rosszmájú megjegyzéseket. Ezeknek az alapja legtöbbször az eleve szembenállás, a módszer valamilyen ok miatti elutasítása.

Valójában egyik fogamzásgátló sem tekinthető "természetesnek", hiszen a közösüléssel a természet eredendő célja a fogamzás megvalósítása. Minden próbálkozás, amely ez ellen hat "természetellenes". Az is igaz, hogy nincs olyan beavatkozás, amely mindenki számára elfogadható, és nincs olyan módszer, amelynek ne lenne mellékhatása, olyan velejárója, amelyre egyesek ne panaszkodnának. A lényeg azonban az, hogy mindez ideig a kondomnak róható fel a legkevesebb kifogás. Ha *használata során* mégis fellépne megalapozott panasz, akkor még mindig van lehetőség más módszerre áttérni, vagy - mérlegelve a védekezés nélküli közösülés veszélyeit - elfogadni az esetleg nem is annyira zavaró, inkább eltúlzott jelenséget.

Ha további kérdései lennének a témával kapcsolatban, vagy a családtervezés, a reprodukív egészség, illetve a nővédelem területét érintő problémája van, keresse fel orvosát, vagy kérdezze tanácsadó-szolgálatunkat a Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság honlapján (www.szexinfo.hu), illetve e-mail címünkön (mcsntt@doki.net).